

Tervetuliaispuhe 9.2.2017 Ostrobotnialla Asevelvollisena vammautuneiden 10-v juhlassa, puheenjohtaja Alpo Penttinen

Arvoisa ministeri, amiraali, kansanedustajat ja kunnioitetut juhluvieraat!

Minulla on ilo ja kunnia Asevelvollisena vammautuneiden tuki ry:n puheenjohtajana lausua teidät sydämellisesti tervetulleiksi tähän 10-vuotisjuhlaan. Olette kaikki sydämellisesti tervetulleita. Erityisesti olen iloinen siitä, että yhteistyökumppanimme ovat runsaslukuisasti paikalla kunnioittamassa tilaisuutta läsnäolollaan. Koemme tämän arvostuksen osoituksena yhdistystämme kohtaan.

Asevelvollisena vammautuneiden tuki ry:n perustamiskirja on päivätty 23.11.2006 ja yhdistysrekisteriin yhdistys on merkitty 27.2.2007.

Perustamiskirjassa on viisi allekirjoitusta, Pentti Huovinen, Matti Hara ja kolme Penttistä, Pirjo, Juha ja Alpo. Hallitus muodostui seuraavanlaiseksi, puheenjohtaja insinööri Alpo Penttinen, sihteeri professori Pentti Huovinen, varapuheenjohtaja toimittaja Matti Hara ja rahastonhoitaja opiskelija Juha Penttinen. Yhdistyksen ensimmäinen kokous pidettiin tammikuussa 2007 Sotainvalidien Veljesliiton toimistossa Kasarmitorin laidassa. Isäntänä oli Sotainvalidien Veljesliiton pääsihteeri Juhani Saari, joka on tänään täällä Sotainvalidien Veljesliiton puheenjohtajana. Mukana kokouksessa oli yhdistyksemme johdon lisäksi silloin myös jo Markku Rinne, entinen Valtiokonttorin eläkkeellä oleva lakimies sekä Varusmiesliiton silloinen pääsihteeri Henrik Husu.

Ensimmäinen kontakti Pääesikuntaan otettiin silloiseen sosiaalipäällikkö Veli Särmäkariin, joka järjesti ensimmäisen yhteistoimintapalaverin toukokuussa 2007. Mukana oli edustus meidän lisäksi Valtiokonttorista ja Varusmiesliitosta. Toimme palaverissa esille kokemiamme ongelmia hoidossa sekä korvausasioissa ja etsimme yhdessä parannuksia tilanteeseen. Yhteistyöpalaverien pitoa on jatkettu säännöllisesti ja Puolustusministeriö sekä Invalidiliitto ovat tulleet myöhemmin myös mukaan. 100-vuotiaan itsenäisen Suomen historiassa yhdistyksemme on varmaan ensimmäinen, joka keskitetysti tuo

asevelvollisena vammautuneiden tai sairastuneiden asiaa Puolustusvoimien ja Valtiokonttorin sekä päättäjien tietoon.

Yhdistyksen perustamiseen vaikuttivat lähipiirissä, kuten meillä, tapahtuneet varusmiespalveluksen aikaiset tapaturmat ja sairastumiset sekä niistä seuranneet vammat ja eritoten niiden vaikeaksi osoittautunut jälkihoito. Aluksi yleensä suurin huoli on vamman hoitoon ja paranemiseen liittyvät asiat. Toimeentuloon liittyvät ongelmat painavat mieltä ja myös se miten kaveripiiri suhtautuu vammautuneeseen. Moni on kovin yksin vammansa kanssa, parikymppisen nuoren miehen tai naisen ystävä- ja kaveripiiri kun yleensä koostuu vain terveistä ja työkykyisistä nuorista aikuisista. Nuoren vakava vammautuminen aiheuttaa koko perheelle suunnattomasti epätietoisuutta ja ongelmia käytännön asioiden hoidon ja tulevaisuuden suunnittelun suhteen. Nuori ihminen on vasta aloittelemassa omaa itsenäistä elämäänsä. Opiskelu tai työelämä ja perheen perustaminen ovat aluillaan sekä taloudellinen tilanne on usein heikoilla kantimilla. Monella nuorella on ollut selvät tulevaisuuden suunnitelmat ja haaveet, mutta vammautuminen/sairastuminen muuttavat suunnitelmat kertaheitolla. Heillä on pitkä matka elämää edessään. Tällaisessa tilanteessa myös ulkopuolinen tuki ja apu ovat tarpeen ja näihin ongelmiin yhteiskunnan pitäisi pystyä paremmin reagoimaan. Vammautuminen saattaa muuttaa pysyvästi ja rajustikin nuoren tulevaisuuden elämän suunnitelmia.. Edellä mainittujen epäkohtien lieventämiseksi yhdistys on tehnyt ja tekee uutterasti työtä.

Keskussotilassairaala Tilkan toiminnan loppumisen jälkeen ainakin vakavimmissa tapauksissa tarvittava potilaan jälkihoito Puolustusvoimien taholta on jäänyt olemattomaksi. Tällaisessa tilanteessa nuoren syrjäytyminen on lähellä, ainakin jos ei ole oma turvaverkko apuna.

Olemme tyytyväisyydellä panneet merkille Puolustusvoimien määrätietoisen työn palvelusturvallisuuden parantamiseksi. Myös Valtiokonttori on kehittänyt varsinkin sähköisiä palvelujaan ja käsittelyajat on saatu lyhenemään.

Tositilanteita varten harjoiteltaessa kaikkia vahinkoja ei voida koskaan välttää. Syinä vammautumisiin voivat olla inhimilliset tekijät ja valtava palvelusmotivaatio yhdistettynä nuoren haluun osoittaa parastaan palvelustovereiden keskuudessa ja esimiehille edetäkseen sotilasuralla. Ehkä tähän liittyen naiset vammautuvat palveluksessa selvästi useammin kuin miehet.

Yhdistyksemme jäsenten ikähaitari on laaja, alle 20 vuotiaasta yli 90 vuotiaaseen. Avun ja tuen tarve on suurin nuoremmilla jäsenillämme. Pyrimme auttamaan kaikkia avun tarpeessa olevia ovatpa he jäseniä tai ei. Olemme huomanneet, etteivät kaikki nuoret ole järin kiinnostuneita yhdistyksemme jäsenyydestä, riittää että saa omat ongelmansa hoidettua. Yhdistyksemme laatiman selvityksen ”Asevelvollisena vammautuneet avun tarvitsijoina” mukaan sotilasvammalain alaiset, eli ennen vuotta 1991 vammautuneet jäsenemme ovat yleisesti varsin tyytyväisiä saamaansa hoitoon ja kuntoutukseen. Sotilastapaturmalain alaiset, vuonna 1991 ja sen jälkeen vammautuneet kokevat kuitenkin epätietoisuutta ja katkeruutta mm. korvauskäsittelyyn liittyvistä ongelmista. Tarkkaa lukumäärää asevelvollisena pysyvästi vammautuneista elossa olevista ei meillä ole, mutta arviot liikkuvat noin 3000 henkilön suuruusluokassa. Tämä lukumäärä on ohittanut jo elossa olevien sotainvalidien lukumäärän.

Korvauksia vammautumisista ja sairastumisista suoritetaan kolmen eri lain perusteella riippuen siitä milloin sairastuminen tai vahinko on tapahtunut. Nyt uudistetun lain lakiesityksen perusteluissa lausutaan tavoitteeksi, että vammat ja sairaudet tulisivat riittävän kattavasti korvatuiksi. Kukahen sen korvauksen riittävyden määrittelee? Eikö sen pitäisi olla vammautunut itse? –

Vammautunut itse sen voi vain lopullisesti kokea. Kun varusmies kuitenkin uhraa lähes vuoden ajastaan palkattomaan isänmaan palvelukseen, niin on vähintään kohtuullista, että sattuneet vammat ja sairaudet korvataan täysimääräisinä - täysimääräisinä.

Yhdistyksellämme oli suuret odotukset tämän vuoden alussa voimaan astuneen sotilastapaturmalain uudistuksista, mutta

parannukset jäivät kuitenkin vähäisiksi suurista ponnisteluistamme huolimatta. Laki oli valmistelussa useita vuosia. Sitten lopulta eduskunnan käsittelyyn päästyään se ajettiin läpi runsaassa kuukaudessa - vaikka siellä lain puutteita huomattiinkin, ei niihin kuulemma kovassa kiireessä enää voitu puuttua. Kuitenkin hyvänä asiana koemme eduskunnan hyväksymän lausuman, että lain toimivuudesta sosiaali- ja terveysministeriön on tehtävä eduskunnalle selvitys vuoden 2018 loppuun mennessä. Käsityksemme mukaan sotilastapaturmalakiuudistuksen hidas eteneminen johtui ainakin osittain siitä, että vastuu asiasta jakautuu kolmen eri ministeriön, puolustus-, valtiovarain ja sosiaali- ja terveysministeriön osalle. Kuitenkaan yhteinen tahtotila asian etenemiseksi ei ollut riittävä. Puolustusministeriölle ja eduskunnan puolustusvaliokunnalle kyllä kuuluu kiitos asian edistämisestä.

Viimeiset kaksi vuotta ovat olleet yhdistyksen toiminnassa selkeää eteenpäin menoa. Kiitos Raha-automaattiyhdistyksen ja Maanpuolustuksen kannatussäätiön avustusten. Nämä ovat mahdollistaneet osa-aikaisen projektipäällikön palkkaamisen neuvomaan ja tukemaan asevelvollisena vammautuneita heidän ongelmissaan. Rahoituspäätökset tulevat vuodeksi kerrallaan, mikä ei anna mahdollisuutta kovin pitkäjänteiseen toimintaan. Tuen ja neuvonnan tarve kuitenkin on jatkuvaa. Yhdistyksessämme vallitsee vahva maanpuolustushenki ja toivottavasti se heijastuu myös asevelvollisena vammautuneisiin. Yhdistyksessämme on jäseniä, jotka vakavankin vammautumisen jälkeen kunnon parantuessa ovat osallistuneet harjoituksiin ja jopa edenneet sotilasuralla.

Tänään vietämme yhdistyksemme 10-vuotisjuhlaa ja katsomme, että olemme kuitenkin edesauttaneet joidenkin parannusten saamiseksi vammautuneille, kiitos hyvien yhteistyökumppaniemme. Työ asevelvollisena vammautuneiden tai sairastuneiden aseman parantamiseksi jatkuu toivottavasti edelleen hyvien yhteistyökumppaniemme yhteisenä tahtotilana.

Kiitoksia ja tervetuloa!

